

แนวคิดของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

นางสาวสินีนาฏ เวชแพทย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-290-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1742284x

FIELD MARSHAL SARIT THANARAT'S IDIAS
ON SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT

Sineenad Vechapat

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of The Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-290-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวคิดของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

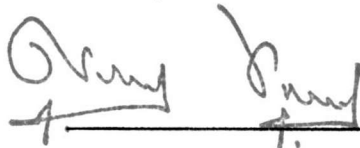
โดย นางสาวลิ้นนาถ เวชแพทย

ภาควิชา ประวัติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ปิยนถ บุนนาค

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิมลวรรณ ภักโรตม)

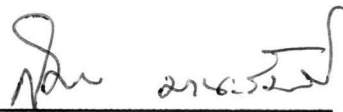
อาจารย์ที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร.ปิยนถ บุนนาค)

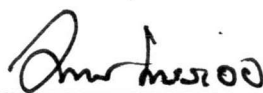
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมภพ มานะรังสรรค์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.มานิตย์ นवलละออง)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
สมมติฐาน.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจอมพล.....	
สฤษดิ์ ุณะรัชต์.....	5
การก้าวขึ้นสู่อำนาจของจอมพลสฤษดิ์ ุณะรัชต์.....	5
ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดแนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ.....	
จอมพลสฤษดิ์ ุณะรัชต์.....	17
อิทธิพลจากภายนอกประเทศ.....	18
อิทธิพลจากภายในประเทศ.....	33

3.	แนวคิดและการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	49
	แนวคิดและการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเพื่อความมั่นคง	49
	แนวคิดและการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเพื่อกิจการอุตสาหกรรมและ	
	เกษตรกรรม	57
4.	แนวคิดและการดำเนินนโยบายพัฒนาทางด้านสังคมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	76
	แนวคิดในการพัฒนาทางด้านสังคมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	76
	- แนวคิดในการพัฒนาทางด้านสังคมเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจ	77
	- แนวคิดในการพัฒนาทางด้านสังคมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง	79
	การดำเนินนโยบายพัฒนาทางด้านสังคมเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจ	81
	- การจัดการศึกษา	82
	- การจัดระเบียบภายในสังคม	93
	- การปลูกฝังค่านิยมโดยมาตรการอื่น ๆ	106
	การดำเนินนโยบายพัฒนาทางด้านสังคมเพื่อความมั่นคง	127
	- การสร้างความผูกพันกับชาชนบท	128
	- การสร้างค่านิยมความรัก "ชาติ"	131
	- การอาศัยบทบาทของข้าราชการ	135
5.	ผลการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและสังคมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	140
	ผลทางด้านเศรษฐกิจ	140
	ผลทางด้านสังคม	152
	ผลทางด้านความมั่นคงจากลัทธิคอมมิวนิสต์	153
	ผลทางด้านของรัฐบาล	156
	บทสรุป	159
	รายการอ้างอิง	166
	ประวัติผู้เขียน	175

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สัณนิบาถ เวชแพทย์ : แนวคิดของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
(FIELD MARSHAL SARIT THANARAT'S IDIAS ON SOCIAL AND ECONOMIC
DEVELOPMENT) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.ปิยนาด บุนนาค, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.สุวดี
ธนะประสิทธิ์พัฒนา, 175 หน้า. ISBN 974-636-290-9.

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาแนวคิดของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดและการดำเนินนโยบายทางด้านสังคมเป็นไปเพื่อรองรับแนวคิดและการดำเนินนโยบายพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ รวมถึงในด้านของความมั่นคงด้วยในบางส่วนหนึ่ง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์เกิดความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประกอบด้วยปัจจัยภายนอกประเทศ คือ บทบาทของสหรัฐอเมริกา บทบาทของธนาคารโลก และปัจจัยภายในประเทศ คือ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชอยราชครุกับกลุ่มสี่เสาเทเวศร์ รวมถึงความล้มเหลวของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยรัฐเป็นเหตุให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์นำระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมมาใช้ สำหรับการพัฒนาทางด้านสังคมนั้น เป็นไปเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ ในด้านการดำเนินนโยบาย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้อาศัยสถาบันของชาติ คือ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ รวมถึงระบบราชการเป็นสื่อ โดยเฉพาะในส่วนของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์เอง ได้มีบทบาทอย่างมากในการส่งผ่านแนวคิดและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลไปสู่ประชาชน นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นผลในระดับหนึ่ง แต่ในขณะเดียวกันได้เกิดผลกระทบบางประการที่เป็นปัญหาต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ภาควิชา ประวัติศาสตร์
สาขาวิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

##C610210 : MAJOR HISTORY

KEY WORD: MARSHAL SARIT THANARAT / ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT / IDEA SINEENAD VECHAPAT : FIELD MARSHAL SARIT THANARAT'S IDIAS ON SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT. THESIS ADVISOR : PROF.PIYANART BUNNAG, Ph.D. THESIS COADVISOR: ASSIST. SUWADEE TANAPRASITPATANA, Ph.D. 175.pp. ISBN 974-636-290.

This thesis concentrates on Field Marshal Sarit Thanarat's ideas on social and economic development. The research shows that his ideas and policies supported social and economic development, as well as security. Both external and internal factors were important : the external factors being the United States' role and the World Bank's role, while the internal factors were the conflict between the Rachakhru and Sisao Thewet groups and the failure of the state-controlled capitalist system. Field Marshal Sarit therefore introduced a liberal economy, and social development to accord with this economic system. He also used the institutions of Religion and Monarchy, with the bureaucratic system as a medium. Field Marshal Sarit himself had a key role in disseminating the government's policies and ideas to the people. His economic and social policies were effective to a certain extent, but at the same time their consequences are still problems which affect the social and economic system up till the present day.

ภาควิชา..... HISTORY.....

สาขาวิชา..... HISTORY.....

ปีการศึกษา..... 1996.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มได้ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์จากคณาจารย์
ดังต่อไปนี้ ศ.ดร.ปิยนาศ บุนนาค และ ผศ.ดร.สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา ทั้งสองท่านเป็น
อาจารย์ผู้ควบคุมและเป็นทีปรีษาวิทยานิพนธ์ที่เอาใจใส่ต่องานเขียนตลอดเวลา ผศ.
วิมลวรรณ ภัทรธม ในฐานะประธานกรรมการสอบ รวมถึงรศ.ดร.สมภพ มานะรังสรรค์
และ ดร.มานิตย์ นวลละออ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
รวมถึงให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่ผู้เขียน ดร.ธีรวัต ฌ บ้อมเพชร ได้เมตตาแก่ผู้เขียนใน
ด้านการแปลบทความภาษาอังกฤษ ซึ่งความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่านผู้เขียนขอกราบ
ขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่งขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้ความเมตตาปราณีแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด รวมถึงพี่
สมพร ตั้งคำที่ให้ความช่วยเหลือในหลาย ๆ อย่างแก่ผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่
นี้ด้วย

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณพ่อ แม่ ญาติพี่น้องและเพื่อนๆ ทุกคนที่มีส่วนให้ความ
ช่วยเหลือแก่ผู้เขียนเป็นอย่างดี ขอบคุณผู้ตุ่กๆ ที่ช่วยเหลือในเรื่องการพิมพ์ และที่ขาดเสีย
มิได้คือพี่ตุ่กที่เป็นกำลังใจที่ติมาโดยตลอด ทุกท่านที่กล่าวมาเป็นผู้ที่มีส่วนทำให้ผู้เขียนประสบ
ความสำเร็จและสามารถมีวันนี้ได้ ซึ่งผู้เขียนจะขอจดจำตลอดไป

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	แสดงผลการเลือกตั้งวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2500..... 10
2	อิทธิพลที่กลุ่มสี่เสาเทเวศร์มีอยู่ในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ..... 35
3	อิทธิพลที่กลุ่มขอยราชครุมีอยู่ในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ..... 36
4	มูลค่าสินค้าเข้าและสินค้าออก และดุลย์การค้าของประเทศ 2491-2500 37
5	จำนวนโรงงานที่ก่อตั้งขึ้นภายหลังการก่อตั้งสำนักงานคณะกรรมการ..... ส่งเสริมการลงทุน..... 58
6	ประเภทอุตสาหกรรมและยอดเงินกู้บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม..... แห่งประเทศไทย..... 59
7	การพัฒนาพลังงานไฟฟ้าตั้งแต่ 2502-2506..... 66
8	สถิติจำนวนนักเรียนของโรงเรียนอาชีวศึกษาทุกประเภทแยกเป็นรายปี.. 88
9	งบประมาณของกองโรงเรียนพาณิชย์และอุตสาหกรรม 2504-2508.... 92
10	รายได้ประชาชนเฉลี่ยต่อประชาชนหนึ่งคนต่อหนึ่งปี..... 143
11	การเพิ่มรายได้ประชาชาติตามลำดับปี 2502-2506..... 144
12	ดัชนีราคาของเปรียบเทียบกับค่าครองชีพ..... 145
13	ปริมาณผลิตผลพืชไร่ที่สำคัญ..... 149
14	รายได้รายเฉลี่ยของคนไทยระหว่างปี 2503-2522 เปรียบเทียบระหว่าง ต่างจังหวัดกับกรุงเทพ ฯ..... 151